

Toezicht op graven en saneren onder de Omgevingswet

Platform Toezicht Bodembeheer
22 November 2022, Bunnik

Annelies de Graaf – SIKB
Marcel Cassee – Rijkswaterstaat, Bodem en Ondergrond

Inhoud presentatie

1. Inleiding: regels graven en saneren onder de Omgevingswet
2. Bespreken casuïstiek
3. HUM graven en saneren: aandachtspunten ophalen

Bodem

Bodembescherming

Milieubelastende activiteiten, Bodembeschermende voorstellen, Bodembelastende (over)landbouw activiteiten...

Instrumenten

Zowel voor de bestuurszaken als voor de projectcyclus.

Bodemenergie

Interferentiegebieden, Kwaliteitsborging, Vergoeding open bodemenergiegebieden...

Opgeven

Bodem en ondergrond maken deel uit van het natuurlijke systeem en zijn daarmee onuitputtelijk (onderdeel van) duurzame oplossingen voor de maatschappelijke vraagstukken.

Bodeminformatie

Is essentieel bij het opstellen van bodembelastend en afhangend om in te zetten hoe te saneren.

Regelgeving

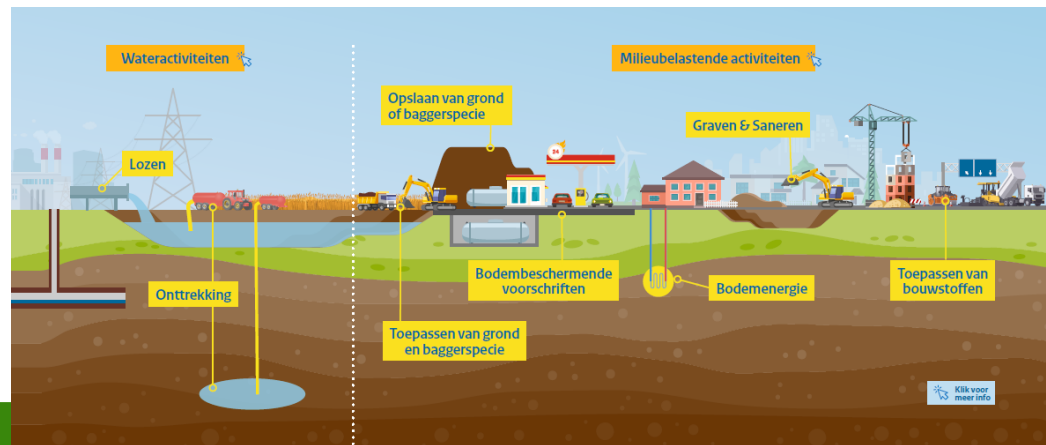
Bouw, Ruim, Omgevingswet, Wet, Wet, Wet op de Ruimtelijke Ordening, Ondergrond (BRO), Wijkje...

Bodemkwaliteit

Plan bakens tussen bescherming en gebruik van de bodem voor maatschappelijke ontwikkelingen.

Samenwerken

Samenwerkingsverbanden en platformen.

Graven en saneren: huidige regelgeving

- Wet bodembescherming
  - Zorgplicht (art 13) en ongewoon voorval (art 29)
  - Saneringsnoodzaak indien besluit ernst & spoed of bij ontwikkeling
  - Sanering onder saneringsplan (art 39)
  - BUS melding (art 39b Wbb)
- Besluit bodemkwaliteit (Kwalibo)
- Waterwet: onttrekken (en evt. retourneren/infiltreren) grondwater
- Besluit lozen buiten inrichtingen of Activiteitenbesluit: lozen onttrokken grondwater (na zuivering)

Graven en saneren onder de Omgevingswet (1)

‘Nieuwe’ verontreinigingen:

- Zorgplichten
  - algemene zorgplicht art 1.6/1.7/1.7a Ow;
specifieke zorgplicht art 2.11 Bal;
  - decentrale zorgplicht in omgevingsplan
- Herstelplicht eindonderzoek paragraaf 5.2.1 Bal
(na beëindiging milieubelastende activiteit)
- Ongewoon voorval: hoofdstuk 19 Ow en art. 2.22 Bal

Informatiepunt Leefomgeving
Experts in Omgevingswet en leefomgeving

Let op: De informatie over regelgeving geldt na inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Home > > Bodem > Bodembescherming >

Zorgplicht bodemverontreiniging

De zorgplicht verplicht iedereen bij (dreigende) bodemverontreiniging tot het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden gevraagd. Aan de ene kant om nieuwe verontreinigingen of aantastingen van de bodem te voorkomen en te beperken. Aan de andere kant om deze verontreinigingen of aantastingen ongedaan te maken. Dit geldt ook voor (dreigende) verontreiniging van het grondwater.

Regelgeving over bodemverontreiniging

Afhankelijk van de situatie waarbij de verontreiniging of aantasting ontstaat (of dreigt te ontstaan) gelden er verschillende regels. De Omgevingswet kent namelijk:

- algemene zorgplichten
- ongewoon voorval
- specifieke zorgplicht
- algemene verbodsbepaling als vangnet
- zorgplichten die zijn opgenomen in decentrale regelgeving

Zorgplicht

De **zorgplicht** geldt voor nieuwe bodemverontreinigingen of aantastingen die op of na inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn ontstaan. Nieuwe verontreinigingen of aantastingen van de bodem moeten uiteraard zoveel als mogelijk worden voorkomen of beperkt.

Algemene zorgplicht

Iedereen moet voldoende zorgen voor de fysieke leefomgeving. Naast de bewustwording over die eigen verantwoordelijkheid, heeft de algemene zorgplicht ook een vangnetfunctie. De algemene zorgplicht kan gelden als er geen andere concrete gedragsbepalingen voor handen zijn.

Als de ecologische en fysieke kwaliteiten in het geding zijn, kunnen deze aspecten voor bodem onder de algemene zorgplicht vallen. Met ecologische kwaliteiten wordt het aanwezig/bodemleven bedoeld. De temperatuur van het grondwater is een voorbeeld van een fysieke eigenschap.

Graven en saneren onder de Omgevingswet (2)

‘Historische’ verontreinigingen:

- Rijk bepaalt niet of gesaneerd moet worden. Dat regelt gemeente in omgevingsplan.
- Rijk geeft wel instructieregels aan gemeente voor bouwen op verontreinigde bodem
- Invulling via bruidsschat omgevingsplan): saneren boven waarde uit omgevingsplan
- Rijk geeft standaard regels voor milieubelastende activiteiten (mba’s) graven en saneren.
- Onderscheid mba graven (geen saneringsdoelstelling) vs mba saneren (functiegericht saneren)
- Afwijken mogelijk via maatwerkregels/voorschriften
- Decentrale regels in omgevingsplan (o.a. kleinschalig graven > Interventiewaarden)
- Provincie strategisch beheerder grondwaterkwaliteit (samen met andere overheden): opgaven in regionaal waterprogramma, regels in omgevingsverordening
- Let op: er kan overgangsrecht gelden (Aanvullingswet bodem): Wbb blijft (deels) van toepassing op gevallen/saneringen.

Graven en saneren onder de Omgevingswet (3)

Onttrekken en lozen grondwater:

- Onttrekken (en/of infiltreren) grondwater bij graven en saneren is wateractiviteit: decentrale regels in waterschapsverordening (tenzij vergunningplicht provincie of rijk)
- Lozen grondwater bij graven en saneren:
  - onderdeel van mba's graven en saneren maar geen inhoudelijke rijksregels;
  - lozen op de bodem of riool: wel regels in (bruidsschat) omgevingsplan)
  - lozing op oppervlaktewater: regels in waterschapsveordening of in het Bal (rijkswater)

Overzicht activiteiten uit Aanvullingsbesluit

Activiteit	Hst 3 Bal	Hst 4 Bal	Overige regelgeving
Op de bodem brengen van meststoffen	3.2.20	4.116	Meststoffenwet
Op de bodem brengen van zuiveringsslib	3.2.20	4.117	Meststoffenwet
Vernietigen van de graszode op weidegronden	3.2.20	4.118	Meststoffenwet
Graven in de bodem met kwaliteit < interventiewaarden	3.2.21	4.119	5.2.2 Bal, hst 2 Bbk
Graven in de bodem met kwaliteit > interventiewaarden	3.2.22	4.120	5.2.2 Bal, hst 2 Bbk
Saneren van de bodem	3.2.23	4.121	5.2.2 Bal, hst 2 Bbk
Opslaan van grond of baggerspecie	3.2.24	4.122	5.2.1 Bal
Toepassen van bouwstoffen	3.2.25	4.123	Besluit bodemkwaliteit
Toepassen van grond of baggerspecie	3.2.26	4.124	Besluit bodemkwaliteit
Toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen	3.2.27	4.125	Besluit bodemkwaliteit

Activiteit(en) graven in de bodem

	Kwaliteit grond < Interventiewaarde	Kwaliteit grond > interventiewaarde
Omvang < 25 m3	geen regels*	geen regels* of bruidsschat**
Omvang: > 25 m3	Algemene regels mba graven < IW (§4.119)	Algemene regels mba graven > IW (§4.120)
<i>Melding/informatie</i>	Informatieplicht (1 week), m.u.v. tijdelijke uitname	Melding (4 weken), m.u.v. tijdelijke uitname (1 week)
<i>Bodemonderzoek</i>	Volgens NEN normen (§5.2.2)	Volgens NEN normen (§5.2.2)
<i>Bodemvoorschriften</i>	gescheiden graven, opslag, tijdelijke uitname (op of nabij)	Gescheiden graven, opslag, tijdelijke uitname (zelfde ontgravingsprofiel)
<i>Kwaliteitsborging</i>	-	BRL 6000 / BRL 7000 Informatieplicht na afloop

* Eventueel regels in omgevingsplan   ** Bruidsschatregels voor bepaalde locaties > IW

Activiteit saneren van de bodem

- Verplichting om te saneren volgt uit het omgevingsplan (OF/WANNEER?)
- Instructieregel uit Bkl over toelaten bouwactiviteit op bodemgevoelige locatie
- Inhoudelijke (standaard) regels in paragraaf 4.121 Bal (HOE): gebaseerd op regels uit BUS
  - Melden (4 weken voor start)
  - Voorafgaand bodemonderzoek (5.2.2 Bal)
  - Keuze tussen twee standaardaanpakken (verwijderen of afdekken)
  - Afwijkende saneringsaanpak via maatwerkvoorschrift of maatwerkregels
  - Extra maatregelen grondwater (afh. van regels omgevingsverordening of omgevingsplan)
  - Evt. maatregelen voor uitdamping
  - Erkenningsplicht uitvoering (BRL 7000) en milieukundige begeleiding (BRL 6000)
  - Gegevens en bescheiden na beëindiging sanering (evaluatieverslag BRL 6000)

Bevoegd gezag onder de Ow

Bestuurslaag	Taken	Bevoegd gezag
gemeenten	primair verantwoordelijk voor de leefomgeving, incl. bodemkwaliteit	milieubelastende activiteiten (o.a. graven en saneren) en decentrale activiteiten (o.a. lozen op de bodem of riool)
Provincies	Verantwoordelijk voor algemene grondwaterkwaliteit en grote grondwateronttrekkingen (>150.000 m ³ /jr)	Milieubelastende activiteiten complexe bedrijven, grondwatersanering
Waterschappen	Verantwoordelijk kwaliteit regionale oppervlaktewater en kleinere grondwateronttrekkingen (<150.000 m ³ /jr)	Wateractiviteiten (o.a. onttrekken grondwater, lozen op regionaal water)
Rijk	verantwoordelijk kwaliteit rijkswateren	Wateractiviteiten (rijkswateren)

Let op: bij overgangsrecht blijven provincies en de 29 grote gemeenten bevoegd gezag

Erkenningsplicht graven en saneren

Huidige regels (Rbk)	Huidig protocol	Na inwerkingtreding Omgevingswet (Rbk 2022)	Nieuw protocol
gerelateerd aan (sanerings)handeling onder saneringsplan of BUS-melding (koppeling aan art 39 en 39b e.v. Wbb)	6001 of 6002 7001, 7002 of 7004 (TU)	mba graven in bodem met een kwaliteit > interventiewaarde	6005 of 6007 (TU) 7005 of 7007 (TU)
		mba saneren van de bodem (conventioneel)	6005 / 7005
		mba saneren van de bodem (in-situ)	6006 / 7006
		grondwatersanering o.b.v. decentrale regels	6006 / 7006
ongedaan maken verontreiniging (o.b.v, Wbb, Wm, Wtw)	afhankelijk van methode	saneren n.a.v. zorgplicht of ongewoon voorval (tenzij onverwijld maatregelen < 24 uur)	afhankelijk van methode
ingreep met omvang >1000 m ³ , in een oppervlaktewaterlichaam die verontreinigd is boven de IW	6003 / 7003	ingreep met omvang >1000 m ³ , in de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam ingedeeld in kwaliteitsklasse sterk verontreinigd	6003 / 7003

Melden via Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)

The screenshot shows the 'Ontwikkelaarsportaal Omgevingswet' website. The main navigation bar includes 'Home', 'DSO', 'API-register', 'Actueel', 'Documenten', 'Softwareleveranciers', and 'Storings en onderhoud'. A search bar is located on the right. The page title is 'Digitaal Stelsel Omgevingswet'. A sidebar on the left lists navigation options: 'Digitaal stelsel Omgevingswet', 'Lokale systemen aansluiten op het digitaal stelsel', 'API's het digitaal stelsel', 'Standaarden', and 'Omgevingen voor leveranciers'. The main content area features a video player titled 'Het nieuwe Om...' with a play button. Below the video, there is a text block: 'Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) ondersteunt de uitvoering van de Omgevingswet. Het digitaal stelsel bestaat uit de landelijke voorziening die wordt ontwikkeld door het programma Aan de slag met Omgevingswet en lokale systemen bij overheden.' Below this, there is a section titled 'Eén digitaal loket voor de fysieke leefomgeving' with text: 'Het DSO biedt het digitale loket (Omgevingsloket) waar initiatiefnemers, overheden en belanghebbenden snel kunnen zien wat is toegestaan in de fysieke leefomgeving.' and 'Het digitaal stelsel vervangt bij de inwerkingtreding van de wet de bestaande toepassingen: Omgevingsloket online, Activiteitenbesluit Internet Module (AIM) en ruimtelijkeplannen.nl.' There are also links for 'DSO in één oogopslag' and 'DSO Overzichtsplaat juni 2021 (pdf, 427 kB)'.

DSO –
Landelijke Voorziening

Omgevingsloket

- ✓ Aanvragen
- Vergunningcheck
- Regels op de kaart

Tips:

- [oefenomgeving van het DSO](#)
- [Werkplaatsen implementatie Omgevingswet \(ADS\)](#)
- Klikdemo februari 2023

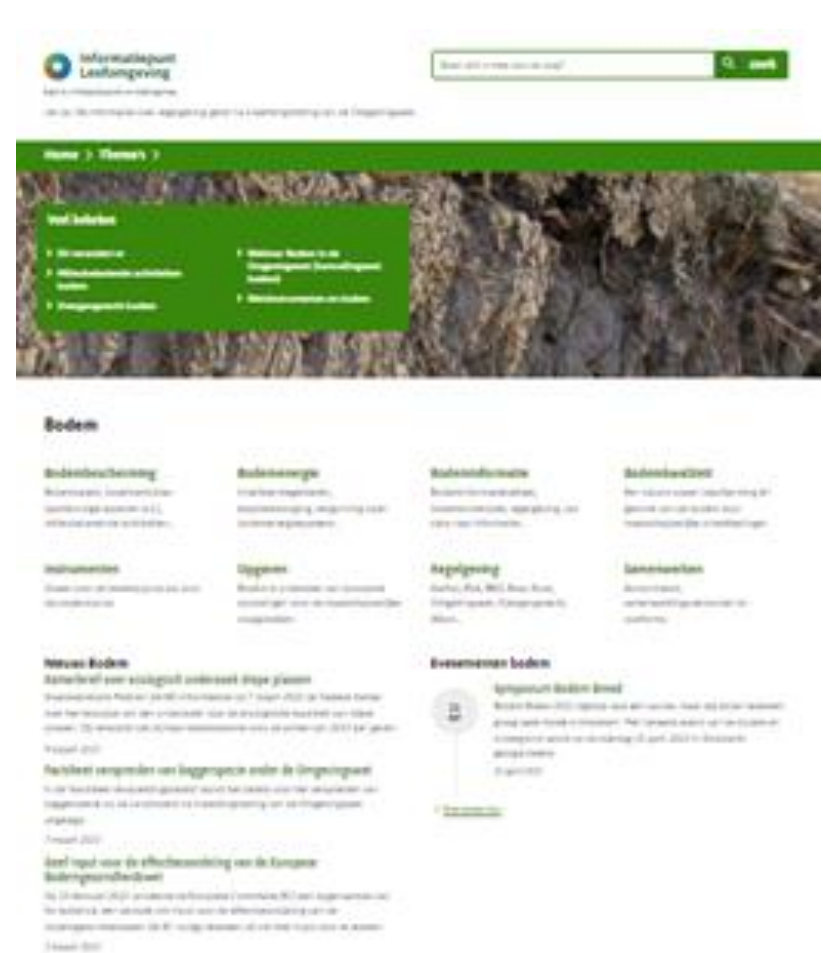
Vragen en meer informatie

- [Bodem - Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](https://www.iplo.nl)
- [Wegwijzer bodem in de Omgevingswet \(iplo.nl\)](https://www.iplo.nl)

Experts in Omgevingswet en leefomgeving

- [Webinars bodem in de Omgevingswet \(Aan de slag met de Omgevingswet\)](https://www.iplo.nl)

Casus 1: aanleg ondergrondse infrastructuur (1)

- Onder de Wbb is voor de aanleg van een woonwijk een bodemsanering uitgevoerd bestaande uit een leeflaag van 1,0 m. Onder de leeflaag is een restverontreiniging met metalen. Voor de locatie geldt nazorg (instandhouding van de leeflaag).
- Na inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt een kabel gelegd waarbij een sleuf gegraven wordt tot een diepte van 0,7 m-mv

Vragen:

1. Welke regelgeving geldt? (overgangsrecht / Bal mba graven)
2. Wie is bevoegd gezag?

Casus 1: aanleg ondergrondse infrastructuur (2)

- Onder de Wbb is t.b.v. de aanleg van een woonwijk een bodemsanering uitgevoerd bestaande uit een leeflaag van 1,0 m. Onder de leeflaag is een restverontreiniging met metalen. Voor de locatie geldt nazorg (instandhouding van de leeflaag)
- Na inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt een riool aangelegd waarbij een sleuf gegraven wordt tot een diepte van 1,5 m-mv

Vragen:

1. Welke regelgeving geldt? (Bal / mba graven)
2. Wie is bevoegd gezag?
3. Stel dat de leeflaag niet goed hersteld wordt en vermenging van schone en verontreinigde grond plaatsvindt. Wie kan dan handhavend optreden en op grond van welke regels?

Casus 2: aanleg woonwijk op oud industrieterrein (1)

- Er wordt een woonwijk aangelegd op een voormalig industrieterrein
- De bodem is verontreinigd met een historische bodemverontreiniging met zware metalen (heterogeen > IW) in de bovengrond en plaatselijk spots met minerale olie in grond en grondwater (> IW). De verontreiniging is eerder beschikt onder de Wbb (ernstig, geen spoed, met gebruiksbepierking instandhouden verhardingslaag)
- De gemeente heeft de bruidsschat als tijdelijk deel omgevingsplan
- De omgevingsverordening bevat geen regels over grondwatersaneringen

Vragen:

1. Geldt hier overgangsrecht?
2. Is sanering verplicht om de bouw mogelijk te maken? Waaruit volgt dat?

Casus 2: aanleg woonwijk op oud industrieterrein (2)

- De initiatiefnemer stelt een saneringsaanpak voor:
  - Saneren van de spots met minerale olie in de vaste bodem met als terugwaneerwaarde de interventiewaarde d.m.v. ontgraven.
  - Aanbrengen van een leeflaag over het restant van het terrein met een voorgestelde leeflaagdikte van 0,5 m.

Vragen:

1. Welke activiteiten zijn hier van toepassing?
2. Als de initiatiefnemer een melding voor de mba saneren doet voor deze aanpak. Hoe beoordeelt het bevoegd gezag deze melding?
3. Is het mogelijk om voor een afwijkende saneringsaanpak een maatwerkvoorschrift te doen?
4. Hoe beoordeelt het bevoegd gezag het verzoek om maatwerkvoorschrift? Afstemming nodig?

Casus 2: aanleg woonwijk op oud industrieterrein (3)

- Na afloop van de sanering dient de initiatiefnemer een evaluatieverslag in
- Uit het evaluatieverslag blijkt dat op een van de locatie de leeflaag onvoldoende dikte heeft.

Vragen:

1. Wat moet/kan het bevoegd gezag doen?
2. Mag de initiatiefnemer als starten met bouwen?
3. Mag het gebouw in gebruik genomen worden?

HUM Graven en saneren

- SIKB gaat een HUM voor Graven en Saneren opstellen
- Welke wensen heeft u voor de inhoud?
- Mentimeter: www.menti.com Code: **8694 5126**